

Sygn. akt: I C 208/17

WYROK ZAOCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 maja 2017 r.

Sąd Rejonowy w Brodnicy I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Jan Raszkowski
Protokolant:	sekr. sądowy Emilia Czubak

po rozpoznaniu w dniu 19 maja 2017 r. w Brodnicy

sprawy z powództwa (...) FINANSE S.A z siedzibą w P.

przeciwko M. R.

o zapłatę

1/ zasądza od pozwanej M. R. na rzecz powoda (...) FINANSE S.A z siedzibą w P. kwotę 626,29 zł (sześćset dwadzieścia sześć złotych 29/100) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 9.11.2016 roku,

2/ oddala powództwo w pozostałym zakresie,

3/ zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 224,00 zł (dwieście dwadzieścia cztery złote 00/100) tytułem zwrotu kosztów procesu,

4/ nadaje wyrokowi zaocznemu rygor natychmiastowej wykonalności.

Sędzia

J. R./

Sygn. akt I C 208/17

UZASADNIENIE

Powód (...) FINANSE Spółka Akcyjna z siedzibą w P. w dniu 09 listopada 2016 roku wniósł do Sądu Rejonowego Lublin - Zachód w Lublinie o zasądzenie od pozwanej M. R. na jego rzecz kwoty 3.785,06 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 09 listopada 2016 roku oraz o zasądzenie od pozwanej na jego rzecz kosztów postępowania.

Powód oświadczył również że nabył wierzytelność jako wchodząca w skład przedsiębiorstwa w ramach umowy sprzedaży przedsiębiorstwa zawartej w dniu 29 lutego 2016 roku pomiędzy (...) Finanse sp. z o.o. sp. k. a (...) FINANSE Spółka Akcyjna z siedzibą w P..

(dowód: kopia oświadczenia powoda – k. 22 - 24 akt)

W uzasadnieniu wskazywał, że dochodzona przez niego kwota wynika z umowy pożyczki nr (...) zawartej w dniu 31 maja 2014 roku pomiędzy poprzednim wierzycielem (...) FINANSE spółką z ograniczoną odpowiedzialnością spółkę komandytową a pozwaną.

Wskazał, że pozwana zapłaciła mu łącznie 1.654,44 zł, na dowód czego załączył do pozwu historię spłat pożyczki.

(dowód: historia wpłat – k. 13 – 16 akt)

Powód wskazał, że na żadaną kwotę składały się następujące kwoty:

- 2.581,60 zł tytułem niespłaconych rat,
- 509,84 zł tytułem skapitalizowanych odsetek,
- 303,62 zł tytułem kosztów zawarcia ugody,
- 390,00 zł tytułem kosztów windykacyjnych.

Postanowieniem z dnia 16 stycznia 2017 roku w sprawie VI Nc-e (...) Sąd Rejonowy Lublin – Zachód w Lublinie stwierdził brak podstaw do wydania nakazu zapłaty i przekazał sprawę do rozpoznania zgodnie z właściwością ogólną pozwanej tutejszemu Sądowi.

Pozwana prawidłowo zawiadomiona o terminie rozprawy nie stawiała się na nią. Nie składała żadnych wniosków ani oświadczeń. Wobec powyższego Sąd wydał wyrok zaoczny.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 31 maja 2014 roku pozwana zawarła z poprzednikiem prawnym powoda umowy pożyczki nr (...).

(dowód: umowa pożyczki (...) – k. 17 – 18 i verte akt)

Zgodnie z treścią pożyczki, pożyczkodawca udzielił pożyczkobiorcy na łączną kwotę 2.000,00 zł na okres 52 tygodni. Na łączną kwotę pożyczki składały się:

- kapitał pożyczki w kwocie 2.000,00 zł podzielony na dwie transze w wysokości 1.100,00 zł i 900,00 zł ,
- koszt ubezpieczenia pożyczki w kwocie 440,00 zł,
- opłata przygotowawcza w kwocie 122,00 zł,
- opłata za uruchomienie II transzy w kwocie 45,00 zł,

Na całkowity koszt pożyczki składały się natomiast koszt ubezpieczenia, opłata przygotowawcza, opłata za uruchomienie II transzy oraz oprocentowanie w wysokości 13% w skali rocznej w kwocie 153,73 zł – razem 760,73 zł.

Ponadto pożyczkobiorca zdecydował się na skorzystanie z opcjonalnej usługi o nazwie obsługa pożyczki w domu. Z tego tytułu pożyczkodawca obciążył go opłatą w wysokości 1.446,07 zł.

Łączne zobowiązanie pozwanej wobec poprzednika prawnego powoda wynosiło zatem 4.206,80 zł.

Ponadto umowa przewidywała możliwość naliczania przez pożyczkodawcę dodatkowych opłaty z tytułu podjęcia czynności windykacyjnych w wysokości 15,00 zł za pisemne wezwanie do zapłaty, 5,00 zł za wezwanie SMS-em, 10,00 zł za telefoniczne wezwanie do zapłaty oraz naliczania odsetek za opóźnienie w spłatach rat w wysokości nieprzekraczającej czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP.

W dniu 19 lutego 2015 roku strony zawarły ugodę, w której pozwana potwierdziła, że zobowiązanie na dzień jej podpisania wynosi 1.518,10 zł. W ugodzie wskazano, że kwotę tę powiększono o 303,62 zł tytułem kosztów windykacji i rozłożono na 46 tygodniowych rat płatnych od 10 stycznia 2016 roku. W treści ugody wskazano również, iż w zakresie nieuregulowanym treścią ugody zastosowanie mają zapisy umowy.

(dowód: ugoda z dnia 19 lutego 2015 roku – k. 19 akt)

Pismem z dnia 15 stycznia 2016 roku powód podjął próbę wypowiedzenia umowy pożyczki wraz z wezwaniem do zapłaty. Zgodnie z treścią pisma umowa miała zostać wypowiedziana za zachowaniem 30 dniowego okresu wypowiedzenia.

(dowód: kopia wezwania do zapłaty i wypowiedzenie umowy – k. 20 i verte akt)

Pismo nie dotarło jednak do pozwanej, pomimo dwukrotnego awizowania na adres wskazany przez pozwaną w umowie.

(dowód: koperta z wezwaniem do zapłaty i wypowiedzeniem umowy – k. 21 akt)

Sąd zważył, co następuje:

Stan faktyczny w sprawie ustalono więc w oparciu o przedłożone przez powoda dowody wymienione wyżej. Dowody te są ze sobą zgodne i spójne.

Pozwana nie zajęła w niniejszej sprawie żadnego stanowiska i nie stawiała się na rozprawie. W związku z tym, w myśl art. 339 § 1 k.p.c., Sąd wydał wyrok zaoczny.

Zgodnie z art. 339 § 2 k.p.c. w tym wypadku przyjmuje się za prawdziwe twierdzenia powoda o okolicznościach faktycznych przytoczonych w pozwie lub w pismach procesowych doręczonych pozwanemu przed rozprawą, chyba że budzą one uzasadnione wątpliwości albo zostały przytoczone w celu obejścia prawa. Podkreślić należy, iż twierdzenia faktyczne zawarte w pozwie, które są przyjmowane za podstawę wyroku zaocznego, muszą pozwalać sądowi na skonstruowanie podstawy prawnej roszczenia i jej ocenę (orzeczenie SN z dnia 29 maja 1958 r., 1 CR 969/57, OSNC 1960, nr 1, poz. 14; wyroki SN: z dnia 15 września 1967 r., III CRN 175/67, OSNC 1968, nr 8 -9, poz. 142; z dnia 15 marca 1996 r., I CRN 26/96, OSNC 1996, nr 7 -8, poz. 108; z dnia 6 czerwca 1997 r., I CKU 87/97, Prok. i Pr. - wkładka 1997, nr 10, s. 44; z dnia 31 marca 1999 r., I CKU 176/97, Prok. i Pr. 1999, nr 9, s.30).

Jeżeli zatem w świetle przytoczonych przez powoda okoliczności brak podstaw do uwzględnienia żądania pozwu, sąd wyrokiem zaocznym oddał powództwo (wyrok SN z dnia 6 czerwca 1972 r., III CRN 30/72, Biul. SN 1972, nr 10, poz. 178).

Zgodnie z przepisem art. 720 k.c., przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Umowa pożyczki, której wartość przenosi pięćset złotych, powinna być stwierdzona pismem.

Z kolei w myśl art. 3 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim (t.j. Dz. U. z 2014 roku, poz. 1497 ze zm.) przez umowę o kredyt konsumencki rozumie się umowę o kredyt w wysokości nie większej niż 255.550 złotych albo równowartość tej kwoty w walucie innej niż waluta polska, który kredytodawca w zakresie swojej działalności udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi, przy czym za umowę o kredyt konsumencki uważa się między innymi umowę pożyczki.

Przy umowie pożyczki, głównymi świadczeniami stron są:

- po stronie pożyczkodawcy udostępnienie określonych środków finansowych do korzystania na określony okres czasu,

- po stronie pożyczkobiorcy, zwrot tych środków (tak zwany depozyt nieprawidłowy).

Umowa pożyczki została przy tym ukształtowana w kodeksie cywilnym w taki sposób, że co do zasady może być zarówno umową odpłatną, jak i nieodpłatną. W przypadku zawarcia przez strony odpłatnej umowy pożyczki, wynagrodzenie pożyczkodawcy winno być wyraźnie określone w umowie. Zwyczajowo formę wynagrodzenia za korzystanie z cudzego kapitału stanowią odsetki, ewentualnie zapłata prowizji. Ustawodawca, aby przeciwdziałać ocenianemu negatywnie w świetle zasad współzycia społecznego zjawisku lichwy oraz aby chronić interesy słabszych uczestników obrotu gospodarczego, jakimi zazwyczaj są konsumenci, wprowadził przy tym do kodeksu cywilnego instytucję odsetek maksymalnych (art. 359 § 2 1 k.c.), których wysokość winna stanowić podstawowe odniesienie do oceny ekwiwalentności wysokości wynagrodzenia pożyczkodawcy ustalonego w umowie. Stopa tych odsetek ustalana jest w odniesieniu do aktualnej stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego i odzwierciedla bieżący układ stosunków gospodarczych, „cenę” pieniądza w obrocie międzybankowym i poziom inflacji, zapewnia więc pożyczkodawcom godziwy zysk. Z drugiej strony jej wprowadzenie nie pozwala podmiotom uprzywilejowanym, jakim zwykle w obrocie z konsumentami znajdującymi się w trudnej sytuacji materialnej, niewykształconymi lub mającymi trudności intelektualne z rozeznaniem konsekwencji swojego działania, są pożyczkodawcy, na wykorzystywanie przymusowego położenia słabszej strony umowy. Odsetki, obok prowizji za udzielenie pożyczki, stanowią wynagrodzenie pożyczkodawcy za korzystanie przez kredytobiorcę z jego środków finansowych. Trzeba też podkreślić, że umowa pożyczki, sformułowana zgodnie z zasadami uczciwego i rzetelnego obrotu na rynku kapitałowym, powinna jasno określać, które opłaty i prowizje stanowią zysk pożyczkodawcy, a które są pobierane na pokrycie konkretnych kosztów ponoszonych przez niego w związku z zawartą umową i jej obsługą. Te ostatnie powinny zostać przy tym określone w wysokości rzeczywiście ponoszonej przez pożyczkodawcę tak, aby nie stanowić ukrytego źródła zysku.

Z treści dołączonej umowy pożyczki wynika, iż rzeczywista kwota pożyczki wynosiła 2.000,00 złotych, gdyż taką ilość pieniędzy przeniesiono na własność pozwanej. Z istotą pożyczki sprzeczne jest „przeniesienie” na rzecz biorącego pożyczkę sum pieniężnych, których w rzeczywistości nigdy on nie otrzymuje, a które automatycznie zostają zaliczone na poczet związanych z pożyczką kosztów i opłat lub umów dodatkowych, zatem na pewno nie są pożyczką kwoty ubezpieczenia i opłaty przygotowawczej.

W ocenie Sądu zaliczenie opłaty i dodatkowych kosztów zawarcia umowy pożyczki, do kwoty pożyczki, której to kwoty pożyczkobiorca faktycznie nigdy nie otrzymuje do dyspozycji, jest sprzeczne z istotą (naturą) umowy pożyczki.

W niniejszej sprawie, kwota opłaty za obsługę pożyczki w domu w wysokości 1.446,07 zł przy rzeczywiście pożyczanej sumie 2.000,00 zł, musi być postrzegana jako postanowienia umowne sprzeczne z zasadami współzycia społecznego. Obciążenie pozwanej kosztami ubezpieczenia w kwocie 440,00 złotych, przy kwocie pożyczki 2000,00 złotych, również rażąco narusza jej interesy.

Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności objęcie pozwanej umową ubezpieczenia o niewiadomej treści, gdyż brak w treści umowy pożyczki szczegółowych informacji o treści ubezpieczenia, przy umowie pożyczki zawartej na okres 52 tygodnie i kwocie pożyczki 2000,00 zł świadczy o braku ekonomicznego uzasadnienia objęcia pozwanej tym ubezpieczeniem a wysokość pobranej składki pozwala uznać, iż ubezpieczenie to miało fikcyjny charakter, a jego zawarcie służyło w istocie obejściu przepisów o odsetkach maksymalnych. Postanowienia te nakładały bowiem na pozwanego obowiązek spełnienia rażąco wysokiego świadczenia, nie służącego w rzeczywistości tym celom, jakie wskazywała druga strona umowy. Wysokość składki, zwłaszcza w stosunku do wysokości pożyczki, okresu obowiązywania umowy i wysokości ewentualnego świadczenia ubezpieczyciela, a także ponoszonego przez niego ryzyka, świadczy również o pozorności zawartej umowy. W doktrynie podkreśla się, że umowa ubezpieczenia jest często wykorzystywana w praktyce przez podmioty udzielające osobom fizycznym pożyczek lub kredytów w sposób zarobkowy jako dodatkowe narzędzie czerpania zysków w zawartej umowie.

Kolejnym postanowieniem umownym w niniejszej sprawie, jakie budziło zastrzeżenia Sądu, były koszty obsługi pożyczki w miejscu zamieszkania (w domu) pozwanego. Wbrew twierdzeniom powoda, z zasad doświadczenia

życiowego wyniku, że opcja ta przy tego typu pożyczkach, jakich udziela powód, nie jest opcją dobrowolną i dodatkową, ale jej niezawarcie prowadzi do odmowy zawarcia umowy pożyczki. Zapis ten stanowił zatem naruszenie interesów konsumenta.

Zgodnie z art. 353 § 1 k.c. strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współzycia społecznego. Zgodnie z art. 58 § 1 i 2 k.c. czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. Nieważna jest też czynność prawna sprzeczna z zasadami współzycia społecznego.

W doktrynie i orzecznictwie wskazuje się, że konsekwencją tych przepisów jest to, że obok przepisów prawnych, granice swobody umów wyznaczają zasady współzycia społecznego, a więc normy pozaprawne. Za sprzeczne z zasadami współzycia społecznego uznaje się między innymi umowy, zawierane zwłaszcza w obrocie konsumenckim, które kształtują prawa i obowiązki stron stosunku w sposób nieodpowiadający słuszności kontraktowej. W szczególności będą to umowy sprzeciwiające się regułom uczciwości i rzetelności profesjonalnej oraz kontrakty rażąco nierównoważnie kształtujące wzajemne prawa i obowiązki. Przykładowo można wskazać, iż w wyroku z dnia 8 października 2004 roku (sygn. akt V CK 670/03) Sąd Najwyższy orzekł, że postanowienia umowy wzajemnej nie mogą naruszać ekwiwalentności świadczeń. W wyroku z dnia 23 czerwca 2005 roku (sygn. akt II CK 739/04) Sąd Najwyższy stwierdził, że jeżeli strony nadają zawieranej umowie cechę wzajemności, to mają swobodę w kształtowaniu wynikającego z niej zobowiązania o tyle tylko, o ile ich postanowienia nie podważają zasady ekwiwalentności świadczeń z umowy wzajemnej. W wyroku z dnia 8 stycznia 2003 roku (sygn. akt II CKN 1097/00), jeszcze przed wprowadzeniem do polskiego porządku prawnego instytucji odsetek maksymalnych orzeczono, że postanowienie umowy zastrzegające rażąco wygórowane odsetki jest nieważne w takiej części, w jakiej - w okolicznościach sprawy - zasady współzycia społecznego ograniczają zasadę swobody umów (art. 353 § 1 w związku z art. 58 § 2 i 3 k.c.).

Biorąc pod uwagę powyższe rozważania należy stwierdzić, iż zawarta przez strony umowa była sprzeczna z zasadami współzycia społecznego z uwagi na zastrzeżenie dla przedsiębiorcy kosztem konsumenta rażąco nieekwiwalentnych świadczeń. Zgodnie z art. 58 § 2 k.c. umowa taka, jako wykraczająca poza granicę swobody umów, będzie nieważna. Co za tym idzie pozwanego nie obciąża obowiązek uiszczenia na rzecz powoda wynikających z niej świadczeń, a jedynie zwrot otrzymanego faktycznie świadczenia na podstawie art. 410 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 405 k.c. Świadczenie otrzymane na podstawie nieważnej umowy należy bowiem uznać za świadczenie nienależne.

W konsekwencji powyższego Sąd uznał, że na uwzględnienie zasługiwało jedynie roszczenie w zakresie zwrotu kwoty pożyczki (2000,00 zł), odsetek umownych (158,73 zł) i opłaty przygotowawczej (122,00 zł) w łącznej wysokości 2280,73 zł. Biorąc pod uwagę to, że pozwana wpłaciła powodowi kwotę 1.654,44 zł, należało zasądzić od niej na rzecz powoda kwotę 626,20 zł, o czym orzeczono w punkcie pierwszym sentencji wyroku.

O odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 i § 2 k.c. zasądzając odsetki od dnia wniesienia pozwu zgodnie z żądaniem powoda.

W dalszym zakresie powództwo jako nieusprawiedliwione podlegało oddaleniu. O czym Sąd orzekł jak w punkcie 2 sentencji.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 100 zd. 1 k.p.c. Powód wygrał proces w 17 % i w takiej proporcji należy mu się zwrot kosztów procesu od pozwanego.

Zgodnie z art. 333 § 1 pkt 3 k.p.c. Sąd z urzędu nada wyrokowi przy jego wydaniu rygor natychmiastowej wykonalności, jeżeli wyrok uwzględniający powództwo jest zaoczny. Mając powyższe na względzie, Sąd nadał wyrokowi w pkt 1 rygor natychmiastowej wykonalności.

Sędzia